

Anssi Väisänen

Kannattaa pysyä kuulolla: radio-ohjelman kuljettaminen juonnoin

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi AMK

Elokuvan ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

9.2.2026

Tiivistelmä

Tekijä(t):	Anssi Väisänen
Otsikko:	Kannattaa pysyä kuulolla: radio-ohjelman kuljettaminen juonnoin
Sivumäärä:	33 sivua
Aika:	9.2.2026
Tutkinto:	Medianomi AMK
Tutkinto-ohjelma:	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Pääaine:	Käsikirjoitus ja sisällöntuotanto
Ohjaaja(t):	Lehtori Aura Kaarivuo

Tässä opinnäytetyössä selvitettiin, kuinka radiojuonnit optimoidaan kommunikoidaan tarvittava tieto kuulijalle rajatun ajan sisällä. Tutkimusta varten aiheesta kerättiin aineistoa kuuntelemalla radiolähetyksiä ja haastattelemalla radiojuontajaa. Kerättyä aineistoa analysoitiin diskurssianalyysin avulla.

Tutkimuksesta ilmeni, että kommunikaatio radiojuontajan ja kuulijan välillä muistuttaa aitoa ihmissuhdetta ja siihen yhdistyy ihmissuhteisiin liittyvää psykologiaa. Tämän lisäksi havaittiin, että radiojuonnon kommunikaation tehokkuutta voidaan lisätä kasvattamalla sen viihdearvoa, joka lisää kuulijan mielenkiintoa ja edesauttaa informaation välittymistä.

Opinnäytetyö toteaa, ettei yksittäinen radiojuonto voi kestää ikuisuutta. Radiojuontaja voi säätää juonto-osuuksiensa kestoa joko lisäämällä tai vähentämällä niissä kommunikoidun informaation määrää. Työkaluna voidaan käyttää niin sanottua uutiskolmiota, jonka avulla juonnosta tarvittaessa poistetaan vähemmän oleellisia asioita pois.

Asiasanat: radio-ohjelma, radiojuonto, kommunikaatio

Abstract

Author(s): Anssi Väisänen
Title: Stay tuned: how to keep a radio broadcast flowing forwards
Number of Pages: 33 pages
Date: 9.2.2026

Degree: Bachelor of Culture and Arts
Degree Programme: Media
Instructor(s): Aura Kaarivuo, Senior Lecturer

The purpose of this thesis was to explore how radio hosts optimize the duration of their speech to communicate the necessary information to a listener within a limited time frame. The material for the study was collected by listening to radio broadcasts and conducting an interview with a radio host. Discourse analysis was applied once the material was gathered.

The results showed that communication between a radio host and a listener resembles a genuine relationship between two people and the psychology of such relationship is at play during the broadcast. It was also noted that the communication between a radio host and a listener can be more efficient if it contains entertaining elements.

This thesis makes a point that a radio host cannot keep talking forever. A radio host can adjust the length of a speech by adding or reducing the amount of information within it. A radio host also keeps track of the available time to talk in relation to the duration of the broadcast before it comes to an end.

Keywords: radio programme, radio speak, communication

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Teoreettinen viitekehys	3
2.1	Radio-ohjelmat	4
2.2	Radiojuonnot osana radio-ohjelmaa	5
2.3	Radio-ohjelmien ja -juontojen historiaa	7
2.4	Radiojuontojen käsikirjoitus	9
3	Tutkimus	10
3.1	Havainnot Radio Suomen Päivän lähetyksistä	11
3.1.1	Radio Suomen Päivän lähetys 15.4.2025	11
3.1.2	Radio Suomen Päivän lähetys 23.4.2025	13
3.1.3	Radio Suomen Päivän lähetys 24.4.2025	14
3.2	Haastattelu Marko Miettisen kanssa	16
4	Analyysi	20
4.1	Diskurssianalyysi kommunikaatioon liittyen	20
4.2	Aineiston analyysi	22
4.2.1	Tekstuaalinen analyysi	23
4.2.2	Diskursiivisen käytännön analyysi	24
4.2.3	Sosiaalisen käytännön analyysi	26
5	Yhteenveto	28
	Lähteet	32

1 Johdanto

Kello lyö 10.02 keskellä arkea. Kahden minuutin mittainen uutislähetys tulee päätökseensä Yle Radio Suomen kanavalla. Studioissa vuoroaan odottanut radiojuontaja painaa tietokoneensa ruudulla olevaa kuvaketta, joka käynnistää seuraavaksi alkavan ohjelman tunnusmusiikin. Radio Suomen Päivä lähtee käyntiin.

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan ja selvitetään, kuinka radio-ohjelman lähetysvirtaa kuljetetaan eteenpäin radiojuontajien juonto-osuuksien avulla. Lisäksi tämän opinnäytetyön on tarkoitus opettaa tekijäänsä hiomaan taitojaan radiojuontajana, jotta hän osaisi juontaa vastaisuudessa paremmin.

Tutkimustyö perustuu Yleisradion Radio Suomen Päivä -ajankohtaisohjelman juonto-osuuksien analysointiin, ohjelman juontajan haastatteluun, sekä kirjallisuuskatsaukseen radiojuontoja käsittelevästä tietokirjallisuudesta ja akateemisesta tutkimuksesta.

Opinnäytetyön analyttisenä työkaluna käytetään diskurssianalyysiä. Koska diskurssianalyysi ei ole koherentti analyysimetodi, vaan pikemminkin analyysin tyyppi, on analyysimetodina Faircloughin (2010) kolmitasoinen malli, joka keskittyy tarkastelemaan kommunikaatiota kolmelta eri tasolta: tekstuaalinen, diskursiivinen ja sosiaalinen konteksti.

Opinnäytetyö keskittyy tarkastelemaan juonto-osuuksia lähetysvirtaradion perspektiivistä. Lähetysvirtaradiolla tarkoitetaan lineaarista radiomuotoa, jossa ohjelmat lähetetään yhtenä jatkuvana virtana ennalta määrätyssä aikataulussa radiotaajuuksia pitkin tai nykyisin myös internetin välityksellä suoratoistona. Erityispiirteenä lähetysvirtaradiossa on se, että kuuntelija ei valitse sisältöä, vaan kuuntelee valittua asemaa ja sen määrittämää ohjelmavirtaa. (Karisto 2005.)

Tämä opinnäytetyö alkaa kirjallisuuskatsauksella, jossa tarkastellaan radio-ohjelmia, radiojuontoja osana radio-ohjelmia, näiden historiaa sekä radiojuontojen käsikirjoitusta. Tämän jälkeen käydään läpi opinnäytetyön varsinaista tutkimusta, joka koostuu kolmesta Radio Suomen Päivän lähetyksen litteroinnista ja analyysistä sekä haastattelututkimuksesta Radio Suomen Päivää juontaneen toimittaja Marko Miettisen kanssa.

Analyysiosuudessa näitä materiaaleja analysoidaan diskurssianalyysiä ja Faircloughin (2010) kolmitasoisien mallien periaatteita hyödyntäen. Lopuksi yhteenvedossa ja johtopäätöksissä kerrataan opinnäytetyön johtopäätökset sekä tarkastellaan tehtyä tutkimusta kriittisessä valossa.

Yksittäinen radiojuonto ei voi kestää ikuisuutta, erityisesti kun kyseessä oleva median muoto on lähetysvirtaradio. (Karisto 2005.) Sille ominaisia haasteita ovat ohjelman lineaarisuus ja tiukat aikataulut. Sisältö on esitettävä sille määrättyssä aikaikkunassa, eikä sisällön järjestystä tai rytmitystä voida muuttaa lennosta. Radiojuonnoille on rajattu määrä aikaa, jonka kuluessa juontajan on kommunikointava kuulijoilleen ohjelmansa tuleva sisältö.

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, mitkä perusasiat juontajan on tuolloin kerrottava, jotta kuulijalle muodostuu paras mahdollinen käsitys seuraavaksi kuultavasta sisällöstä. Samalla selvitetään elementtejä, joilla juontoon voidaan luoda viihdearvoa.

Huomio keskittyy erityisesti radiojuonnon kommunikaation tehokkuuteen eli siihen, kuinka rajattu määrä aikaa käytetään mahdollisimman tehokkaasti kommunikoiden kaikki oleellinen tieto kuulijalle, sitoen siihen samalla muita radion elementtejä, kuten viihdearvoa. On myös huomattavaa, että viihdearvo ja kommunikaatio vaikuttavat toisiinsa. Mitä viihdyttävämpi juonto on, sitä todennäköisemmin kuulija sisäistää kommunikoidut asiat.

Juontajan tehtävänä on ohjata koko radio-ohjelman kulkua niin, että lopputuloksena syntyy sujuva kokonaisuus, jossa pääasiallista sisältöä, kuten musiikkia, uutisia, haastatteluja ja muita varsinaisia ohjelmaosuuksia on mahdollisimman

paljon ja juonnot vievät minimaalisen ajan käytettävissä olevasta lähetysvirrasta, kommunikoiden kuitenkin oleelliset asiat radio-ohjelman seurattavuuden, selkeyden ja viihdearvon maksimoimiseksi.

Opinnäytetyön ensisijainen tutkimuskysymys on ”kuinka radiojuonnot optimoidaan kommunikoimaan tarvittava tieto kuulijalle rajatun ajan sisällä?”.

Ensisijainen tutkimuskysymys voidaan jakaa kahteen toissijaiseen tutkimuskysymykseen, joista ensimmäinen on ”mitkä tekijät vaikuttavat juonnon kommunikaation tehokkuuteen?”. Tähän vastaamalla pyritään ymmärtämään, mitä juontojen tulee sisältää, jotta kommunikaation tavoitteet täyttyvät.

Toinen toissijainen tutkimuskysymys opinnäytetyössä on ”kuinka tiedon kommunikaatio saadaan minimoitua viemään mahdollisimman vähän aikaa lähetysvirradion rajatusta ohjelma-ajasta?”. Tähän vastaamalla täyttyy opinnäytetyön tavoite selvittää, kuinka radiojuonnot ja niiden sisältämä kommunikaatio saadaan mahtumaan lähetysvirran rajalliseen aikabudjettiin.

2 Teoreettinen viitekehys

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys rakentuu radiojuonnon ja radio-ohjelmien oleellisten käsitteiden ympärille. Tämä luku esittelee termit ”radiojuonto” ja ”radio-ohjelma”, käsittelee radiojuontojen tarvetta osana radio-ohjelmaa, avaa radiojuontoihin liittyvää tutkimusta ja kirjallisuutta esimerkiksi siitä, millaisia piirteitä tyypillisessä radio-ohjelmassa on ja mikä tekee radio-ohjelmasta hyvän sekä selvittää radio-ohjelmien ja radiojuontojen syntyä ja historiaa.

Lisäksi tässä luvussa kuvataan tyypillinen radiojuonnon syntyprosessi ja käsikirjoitus. Käsikirjoitukseen liittyen kuvataan myös tyypillinen rakenne, jonka ympärille radiojuonnot tyypillisesti rakennetaan, jotta ne saavuttavat radiojuonnolle asetetut tavoitteet ja täyttävät niiden tarkoituksen.

Tämä opinnäytetyö keskittyy tarkastelemaan radiojuontoja lähetysvirtaradion kontekstissa. Tämä tarkoittaa, että toisin kuin esimerkiksi ohjelmamuotoisessa radiolähetyksessä, jossa lähetys perustuu valmiiksi nauhoitettuihin tai muuten tarkkaan ennalta mitoitettuihin osuuksiin, radiolähetys tuotetaan ”lähetysvirrassa” eli reaaliajassa perustuen mahdollisiin aikamuuttujiin. (Karisto 2005.)

2.1 Radio-ohjelmat

Radio-ohjelmalla tarkoitetaan strukturoitua lähetystä, joka on suunniteltu radioaaltojen avulla lähetettäväksi ja radiovastaanottimilla vastaanotettavaksi. Radio-ohjelma voi sisältää puhetta, musiikkia, ääniefektejä sekä muita elementtejä, joiden tarkoitus on välittää tietoa, viihdyttää tai sivistää kuuntelijoita. Se seuraa tyypillisesti ennalta määrättyä muotoa ja aikataulua, joiden tarkoituksena on huolehtia radio-ohjelman johdonmukaisuudesta ja kuuntelijan sitouttamisesta. (McLeish 1994, 5, 169–185.)

Radio-ohjelmien elementit ovat tyypillisesti pituudeltaan muutamasta sekunnista jopa tunteihin. Radio-ohjelman ohjelmaosuudet erotetaan toisistaan tyypillisesti radiojuonnoilla, joissa kuulijalle kommunikoidaan tietoa aiemmasta osuudesta sekä luodaan silta seuraavaan osuuteen ja tarjotaan tietoa siihen liittyen.

Radio-ohjelmat eroavat muista median tyypeistä, kuten televisiosta, podcasteista tai luetusta mediasta kuten kirjoista. Verrattuna televisioon, jossa on äänen lisäksi mukana kuva, radio-ohjelmat valjastavat kuulijan mielikuvituksen luomaan vision kuultavasta sisällöstä. (McLeish 1994, 3.)

Podcasteihin verrattuna radio-ohjelmat mahdollistavat reaaliaikaisen kuuntelukokemuksen, jossa juontajat ja kuulija ovat samassa ajanhetkessä. (McLeish 1994, 3.) Toisaalta radio-ohjelmat mahdollistavat auditiivisen ulottuvuuden hyödyntämisen, joka erottaa sen kirjallisuudesta tai muista tekstipohjaisista median muodoista. Toisaalta taas kirjallisuutta ja esimerkiksi verkossa julkaistuja uutisartikkeleita voi nykyisin useimmiten kuunnella.

Radio-ohjelmat tarjoavat yksilöllisen kokemuksen. Toisin kuin television katselu, jossa ohjelmaan vaikuttavat reaktiot ja vuorovaikutus katselijoiden välillä, radio on huomattavasti yksilöllisempi vuorovaikutukseltaan. Radio syntyy korvien välissä, erityisesti kirjaimellisesti kuunneltuna kuulokkeista. (McLeish 1994, 3.)

Radio-ohjelman rakenne muodostuu erilaisista elementeistä, joista keskeisiä ovat juonto-osuudet, musiikki, haastattelut, uutiset ja mainokset. (McLeish 1994, 169–185.) Juonto toimii ikään kuin ohjelman selkärankana sitoen yhteen sen eri osat ja luoden yhtenäisen kuuntelukokemuksen.

2.2 Radiojuonnot osana radio-ohjelmaa

Radiojuonnot ovat tärkeässä roolissa osana radio-ohjelmaa, tavoitteenaan fasilitoida kommunikaatiota juontajan ja kuuntelijoiden välillä. Niiden ensisijainen tarkoitus on sitouttaa kuuntelijat radio-ohjelmaan kuuntelijaa ohjaavilla osuuksilla, esittelemällä tulevaa sisältöä kiinnostavalla tavalla sekä huolehtimalla radio-ohjelman sujuvasta etenemisestä. (McLeish 1994, 1–5.)

Toisin kuin televisiossa, jossa käytetään visuaalisia elementtejä auditiivisen sisällön lisäksi, radiojuonnot turvautuvat täysin juontajan ääneen, sanavalintoihin sekä luonteeseen. (McLeish 1994, 1–3.)

Radiojuonto ei ole pelkästään ohjelman tekninen osa, vaan myös tärkeä kuulijan ja lähetyksen välisen suhteen rakentaja. Juontajan äänenkäyttö, artikulaatio ja vuorovaikutus yleisön kanssa vaikuttavat siihen, kuinka kiinnostavaksi kuulija kokee ohjelman. (Nur, Anom & Iswadi 2023, 689.)

Hyvä radiojuontaja luo kuuntelijalle seuran tunteen tehden radio-ohjelmasta henkilökohtaisen ja mukaansatempaavan kokemuksen. (McLeish 1994, 3.)

Horton ja Wohl (1956, 215) kehittivät käsitteen “parasosiaalinen suhde”. Juontaja rakentaa kuulijan kanssa intiimiä suhdetta, joka voi olla yhtä merkityksellinen kuin oikeat ihmissuhteet. Tämä on iso osa radion vetovoimaa.

Tukachinsky, Walter ja Saucier (2020, 868–894) yhdistävät parasosiaalisen suhteen merkityksen yksilön käyttäytymiseen, suhtautumiseen ja samaistumiseen. Tämä tarkoittaa sitä, että kun kuulijan ja radiojuontajien välille on muodostunut parasosiaalinen suhde, kuulija suhtautuu kuultuun sisältöön avoimmiemmin ja omaksuu siinä esitetyn asian tehokkaammin.

Hovland ja Weiss (1951, 650) tukevat tätä väitettä. Heidän mukaansa informaation vastaanottajan reaktio siihen, kuinka ”todenmukaista” informaatio on, sekä väitteiden pohjalta tehtyjen johtopäätösten ”oikeudenmukaisuus” liittyvät vahvasti siihen, kuinka uskottavana he pitävät informaation esittäjää. Toisaalta informaation vastaanottajan mielipide muuttuu todennäköisemmin nopeammin informaation esittäjän mielipiteen mukaiseksi, kun sen esittäjä nähdään luotettavana tahona.

Tämän lisäksi Hovlandin ja Weissin (1951, 635) mukaan tiedon esittäjän luotettavuus vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti tiedon vastaanottaja unohtaa sen, kenneltä informaatio on peräisin.

Viihteellisen arvon lisäksi radiojuonnoilla on myös yhteiskunnallinen vastuu. Niiden avulla välitetään uutisia, sivistetään kuulijoita sekä jopa otetaan kantaa julkiseen keskusteluun vaikuttaen kuulijoiden mielipiteisiin ja ohjaten tärkeistä aiheista käytyä keskustelua. (McLeish 1994, 9.)

Vuorovaikutteisissa radio-ohjelmissä, kuten keskusteluohjelmissä, joissa kuulijoilla on mahdollisuus soittaa ja käydä keskustelua suoraan radiojuontajan kanssa, kuuluu juontajan vastuuseen hallita ohjelman kulkua ja käytyä keskustelua. Tämä tehdään sen varmistamiseksi, että radio-ohjelmaan soittavat kuuntelijat pysyvät ennaltamäärätyssä aiheessa eivätkä tuo radio-ohjelmaan mukaan ongelmallisia aiheita. (McLeish 1994, 135–146.)

Juonto-osuudet voivat olla rakenteeltaan sekä luonteeltaan erilaisia riippuen ohjelman formaatista ja tavoitteista. Esimerkiksi uutisradioissa juontaja toimii ennen kaikkea informaation välittäjänä, ja tällöin prioriteettina on kertoa tärkeim-

mät faktat. Viihdepainotteisissa ohjelmissa puolestaan juontajan rooli on viihdyttää kuulijaa, jolloin tarinankerronta sekä kiinnostuksen ylläpitäminen ovat tärkeämmässä roolissa. (Geller 2011, 24–25, 219.)

Geller (2011, 87, 111) huomauttaa, että juontajan tulisi puhua lähetyksessä kuin yhdelle kuulijalle, ei massalle. Tämä henkilökohtaisuuden tunne voi lisätä kuulijan sitoutumista ohjelmaan ja tehdä radiojuonnosta merkityksellisen osan hänen päiväänsä.

Teknologian kehitys on vaikuttanut juonto-osuuksien toteutustapoihin ja radion tuotantoon. Automatisoidut järjestelmät ja digitaalinen editointi ovat muuttaneet perinteistä suorassa lähetyksessä kuultavaa juontoa, mutta samalla ne ovat mahdollistaneet entistä tarkemman äänen muokkauksen ja ohjelman dramaturgian hienosäädön. (McLeish 1994, johdanto xii.)

Lisäksi sosiaalinen media ja podcast-alustat ovat laajentaneet juontajan roolia, sillä radion ja digitaalisen median rajat hämärtyvät yhä enemmän. (Harliantara, Sjachro, Wahyuanto & Nindhasari 2025, 80–95.)

Nykypäivänä juontajan tulee hallita monikanavainen viestintä ja osata hyödyntää erilaisia medioita kuulijayhteyden vahvistamiseksi. (Nur, Anom & Iswadi 2023, 688.) NykYTEknologia mahdollistaa sen, että kuulijoita osallistetaan usein lähetykseen hyödyntäen viestintäkanavia, kuten WhatsAppia.

2.3 Radio-ohjelmien ja -juontojen historiaa

Radio ääntä langattomana pitkiä matkoja välittävänä teknologiana syntyi 1900-luvun alussa teknologisen kehityksen mahdollistamana. Radiolähettimien ja -vastaanottimien kehittyminen ja niiden tuominen kotitalouksien saataville mahdollisti aivan uudenlaisen tiedon välittämisen muodon. Siinä missä tieto välitettiin aikaisemmin sanomalehtien välityksellä, tieto kyettiin välittämään yleisölle reaaliaikaisesti. Tämä oli merkittävä harppaus myös musiikin levittämiseksi, ja se mahdollisti uudenlaisten viihdeohjelmien kehittämisen.

Ensimmäiset puhe- ja musiikkilähetykset lähetettiin joulukuussa 1906 Brant Rockissa Massachusettsissa radioamatöörien vastaanotettavaksi. (Skretvedt & Sterling 2025.)

Radiojuonnoilla on ollut merkittävä rooli osana radio-ohjelmia aivan niiden alkua ajoista asti. 1900-luvun alkupuolella radio-ohjelmat olivat vielä suhteellisen harvinaisia, mutta ensimmäisen maailmansodan jälkeen ne alkoivat yleistyä ympäri maailmaa. Alkuaikoina pääsääntöiseen sisältöön kuuluivat musiikki ja puhe. (Skretvedt & Sterling 2025.)

Radio oli syntyessään ensimmäinen elektroninen massamedia, jolla pystyttiin saavuttamaan suuremmat yleisöt kuin koskaan aikaisemmin. Sillä kyettiin esittämään uutisia ja viihdettä sellaisella välittömyydellä, jota ei ollut aiemmin pidetty mahdollisena. (Skretvedt & Sterling 2025.)

Aikaa 1930-luvulta 1950-luvulle saakka pidetään radion "kulta-aikana". Monista radiojuontajista tuli tällöin tunnettuja julkisuuden henkilöitä. Radio-ohjelmat toivat kuunnelmat sekä puhe- ja viihdeohjelmat kuulijoiden saataville. Ne saavuttivat suurta suosiota ja keräsivät osakseen suuria kuulijakuntia. Radiojuontajat olivat keskeisiä julkisuuskuvia, hyvin samaan tapaan kuin televisioankkurit ja sosiaalisen median vaikuttajat nykypäivänä. (Skretvedt & Sterling 2025.)

Radioteknologian kehittyessä myös radiojuontajien rooli muuttui ajan saatossa. Kaupallisen radion ja taajuusmodulaatoradion yleistyminen 1900-luvun puolivälin jälkeen johti "tiskijukkien" ja puheohjelmien juontajien määrän kasvuun, jotka vastasivat musiikkivalinnoista, suorittivat haastatteluja sekä ohjasivat yleisön osallistumista. (Skretvedt & Sterling 2025.)

Sittemmin radiojuontajat ovat toimineet hyvin kilpaillussa ympäristössä, jossa merkittäviä menestystä määrittäviä tekijöitä ovat heidän kykynsä luoda kiinnostavaa sisältöä ja vuorovaikuttaa kuulijoiden kanssa reaaliajassa. Juontajan rooli on myös laajentunut perinteisen radion ulkopuolelle muun muassa podcasteihin ja muihin digitaalisiin ohjelmiin korostaen mukautumiskyvyn ja kuuntelijoiden sitouttamiskyvyn tärkeyttä. (Geller 2011, 3–8.)

2.4 Radiojuontojen käsikirjoitus

Radiojuonto on rajattu aikajakso, jonka aikana juontajan tehtävänä on välittää kuulijoille tietoa tulevasta sisällöstä ja pitää heidän mielenkiintonsa yllä. Journalism Universityn (2023) ohjekirjan mukaan radiojuonnon käsikirjoituksessa on tärkeää huomioida, että juonnon käsikirjoituksessa ei pelkästään muodosteta narratiivia — siinä myös rakennetaan tunnelmaa, asetetaan sävy ja välitetään informaatiota, joka on tarkoitus ottaa vastaan pelkkään kuuloon turvautuen.

Journalism University (2023) käsittelee keskeisiä ohjenuoria radiojuontojen käsikirjoittamiseen: pidä radiojuonto keskustelevana, ole selkeä ja suora välttäen jargonia ja teknisiä termejä, käytä toistoa strategisesti huomioiden formaatin rajoitteet, sisällytä juontoihin luonnollisia taukoja ja vihjeitä sekä varmista, että käsikirjoitus toimii myös puhuttaessa.

Radiojuontojen pitäminen keskustelevana on Journalism Universityn (2023) mukaan tärkeä periaate, koska radio perustuu yhteyden luomiseen kuulijan ja juontajan välillä. Juonnon tulisi olla kuin kahdenkeskinen keskustelu. McLeish (1994, 172) lisää, että juontajan rooliin kuuluu myös kasvattaa juonnon viihdearvoa persoonallisilla kommentteilla ja huumorilla.

Selkeä ja suora kommunikaatiotyyli sekä strateginen toisto ovat Journalism Universityn (2023) mukaan radiojuonnoille oleellisia, sillä kuulija ei kykene laittamaan lähetystä tauolle tai kelaamaan sitä taaksepäin. Kuulijat kuulevat juonnon siis vain kerran, ja on tärkeää, että he ymmärtävät sen sisällön ensimmäisellä kuuntelukerralla.

Jargonian ja teknisten termien välttäminen on oleellista Journalism Universityn (2023) mukaan, sillä radiolähetykset on tarkoitettu laajalle yleisölle. On siis tärkeää ottaa huomioon kuulijoiden taustatiedot ja välttää ammattikieltä tai erikoistermejä, joita kuulijat eivät todennäköisesti ymmärrä.

Radiojuonnot on tarkoitettu kuultavaksi, ei luettavaksi. Tämän vuoksi Journalism University (2023) kehottaa sisällyttämään käsikirjoitukseen taukoja ja vihjeitä.

Nämä kertovat juontajalle, milloin hengittää ja milloin muuttaa äänensävyä. Tämä auttaa kuuntelijaa ottamaan vastaan tärkeitä avainasioita juonnosta.

Lisäksi Journalism University (2023) kehottaa varmistamaan, että käsikirjoitus toimii myös puhuttaessa. Juontajan tehtävä on herättää käsikirjoitus eloon, ja käsikirjoituksessa on oleellista huolehtia siitä, että siinä on tarpeeksi joustavuutta tämän henkilökohtaiseen ulosantiin, mutta myös sisällyttää ohjeita tauotukseen ja puhetyyliin. Tämä tarkoittaa myös tilan jättämistä juontajan autenttiselle ulosannille, kuten huumorille tai formaalille sävyille.

3 Tutkimus

Opinnäytetyötä varten on toteutettu kaksi erillistä tutkimusta, jotka ovat kolmesta Radio Suomen Päivän radiolähetysten juontosisällöstä koostuva analyysi sekä haastattelututkimus Radio Suomen Päivää juontaneen toimittaja Marko Miettisen kanssa. Näiden pohjalta teoreettinen viitekehys huomioiden on tarkoitus pyrkiä vastaamaan tutkimuskysymykseen ”kuinka radiojuonnot optimoidaan kommunikoimaan tarvittava tieto kuulijalle rajatun ajan sisällä?”.

Analyysi Radio Suomen Päivän radiolähetyksistä toteutettiin litteroimalla vuoden 2025 huhtikuun 15., 23., ja 24. päivän lähetykset. Radio Suomen Päivän lähetys on kuultu arkisin kello 10.02–13.00 välisenä aikana. Ajassa mitattuna yksittäinen lähetys on ollut kestoaltaan 2 tuntia ja 58 minuuttia. Litteroinnin tuloksena syntyi 27 sivua tekstiä Arial-fontilla kirjoitettuna, fonttikoon ollessa 11 ja rivivälin ollessa 1,15.

Tutkimuksen aineisto sisältää vain ohjelmaosioihin johtavia juontoja tai niistä eteenpäin kuljettavia juontoja. Toisin sanoen ohjelmaosioita (haastatteluja, ohjelmassa kuultuja äänitteitä, sää- tai liikennetiedotteita, ja ohjelmassa kuultuja uutislähetysä) tai musiikkia ei litteroitu, sillä se ei ole oleellista tutkimuksen kannalta.

Tutkimuksessa syvennytään tarkastelemaan, kuinka teoriaosuudessa esiteltyjä radiojuonnon tavoitteita ja tarkoituksia on käytännössä toteutettu, poimimaan esimerkkejä sen havainnollistamiseksi sekä kommentoimaan havaintoja esimerkkeihin pohjautuen.

3.1 Havainnot Radio Suomen Päivän lähetyksistä

Tässä osiossa tarkastellaan kolmea Radio Suomen Päivän lähetystä ja yhdistetään siitä löydetty havainnot teoreettisessa osiossa esiteltyihin asioihin. Osion tarkoituksena on havainnollistaa ja esitellä esimerkkien avulla teoriaosuudessa saadut löydökset.

Radio Suomen Päivän lähetykset ovat olleet tyyliltään uutis- ja ajankohtaisohjelmia, mikä tarkoittaa, että niissä juonnon pääpainona on tiedon välittäminen. Ohjelma yhdistää viihteellisiä elementtejä ja tekee tämän erityisesti keskustelevalta ja rennon tyylin avulla, luoden kuulijalle rennon tunnelman, ja näin ollen mahdollistaa parasosiaalisen suhteen syntymisen. Tämä näkyy tarkasteltujen radiojuontojen rakenteessa ja sisällössä.

Seuraavaksi käydään lähetykset läpi yksi kerrallaan ja poimitaan niistä teoreettiseen kehykseen yhdistettävissä olevat asiat kommentoiden samalla niitä.

3.1.1 Radio Suomen Päivän lähetys 15.4.2025

Radio Suomen Päivän lähetysten juontajina toimivat toimittajat Marko Miettinen ja Mira Stenström. Lähetys alkaa osuudella, jossa kuulijalle kommunikoidaan oleellinen informaatio ohjelmasta ja kellonajasta sekä esitellään ohjelman juontajat: "Radio Suomen Päivä alkaa. Kello on 10.03. Studiossa ovat Marko Miettinen ja Mira Stenström. Hyvää tiistaita."

Tämänkaltaisen juonto sitouttaa kuulijan ohjelmaan ja luo yhteisen raamin, jossa kuulija kokee kuuntelevansa ohjelmaa reaaliajassa sen sijaan, että kyseessä olisi ennalta nauhoitettu lähetys. Kiintopisteiden kuten päivämäärien ja

kellonaikojen käyttäminen on tärkeässä roolissa, jotta kuulija kykenee orientoitumaan lähetykseen ja siinä käsiteltäviin asioihin.

Ohjelma jatkuu keskustelevalle tyylillä, kun juontajat käyvät rentoa ja ominta-keista keskustelua luoden yhä syvempää parasosiaalista suhdetta kuulijaan: “[Marko] Erinomaista tiistaita. Se on kuukausi puolessa välissä. Eikö se ole jo 15. päivä? Noin suurin piirtein. [Mira] Niitä maita. Näin se kuule aika juoksee hirveätä kyytiä.”

Ohjelmassa keskustellaan ajankohtaisista teemoista ja kommentoidaan niitä. Tämä on ajankohtaisohjelmille tyypillinen piirre. Kuulijalle luodaan keskustelevalle tyylillä tunne, kuin hän olisi keskustelun kolmas osapuoli. Samaan aikaan juontajat täyttävät kuulijan roolin keskustelussa kysyen kysymyksiä, jotka keskustelu on luotu herättämään: “[Marko] ...Kun otettiin tämä 15. niin mitäpä 15 vuotta sitten maailmassa tapahtui, muistatko yhtään? [Mira] Nyt täytyy sanoa, että lyö tyhjää. Sen huomaa nimittäin esimerkiksi tässä työssä, että kun tapahtuu hirveästi asioita, niin sitten ei välttämättä muista vuosia. Hyvä, jos muistaa edellistä viikkoa saati edellistä kuukautta. Mitä tapahtui 15 vuotta sitten?”

Lähetyksen juonnoissa pohjustetaan ja esitellään tulevia aiheita ja luodaan odotuksia kuulijalle: “[Marko] Tänään Radio Suomen Päivässä meitä puhuttaa monikin mielenkiintoinen asia.” “[Marko] Kohta puhutaan Ukrainan tilanteesta.” Näiden pyrkimyksenä on tiedottaa kuulijalle, mitä ohjelmassa on luvassa, luoden ohjelmasta ymmärrettävän kokonaisuuden.

Ohjelmassa kuullaan myös reportaaseja sekä muita ohjelmaosuuksia. Nämä juonnetaan myös samaan tapaan selkeästi kommunikoiden, mitä on luvassa, kuka raportoi ja mihin liittyen: “[Marko] Hei, Ukraina tavoitellaan aselepoa tämän kuun loppuun mennessä, mutta samalla siis Venäjä on jatkanut iskuja Ukrainaan ja vielä kaiken lisäksi siviilikohteisiin. Sunnuntaina tuo Venäjän ohjusisku Sumyn kaupunkiin tappoi yli 30 ihmistä, ja yli 100 haavoittui. [Mira] Kiovasta raportoi seuraavaksi ulkomaantoimittajamme Justas Stasevskij.”

Myös uutislähetykset on juonnettu asianmukaisesti. Samaan aikaan kommunikoidaan jälleen, mitä tämän jälkeen on luvassa: “[Marko] Tuossa puolelta on vuorossa alueelliset uutiset. Sitten uutisten jälkeen pohditaan vähän, että mihin vaikuttaa poliisilakko, joka on siis alkanut tänään.”

Aiempien uutisten päätyttyä kerrotaan myös, milloin seuraavan uutislähetysten aika on: “[Mira] Seuraavat alueuutiset jälleen tunnin, vajaan tunnin kuluttua.”

3.1.2 Radio Suomen Päivän lähetys 23.4.2025

Radio Suomen Päivän lähetysten 23.4.2025 juonsivat toimittajat Kata Salaspuro ja Marko Miettinen. Lähetys alkaa tuttuun tapaan yleisluontoisella esitellyllä, jossa kerrotaan viikonpäivä ja päivämäärä. Lisäksi kuulijan mielenkiinto viedään jo tulevaan aiheeseen: “[Kata] Mitä parahinta keskiviikkoa, se on 23.4. Nyt voi lopettaa jännittämisen, nimittäin Seela-selkälokki on eilen iltapäivällä saapunut Kaskisiin kotiin.”

Aiheesta kerrotaan lisää, jotta kuulija tietää, mitä ohjelmassa on luvassa, ja osaa kuunnella ohjelmaa oikeaan aikaan, mikäli on kiinnostunut ohjelmassa käsiteltävästä aiheesta. Tämä on radiolähetyksissä käytettävä keino, jolla ratkaistaan pelkästään audioon pohjautuva median muoto, jossa esimerkiksi visuaaliset aikataulut tai ohjelmaoppaat ovat mahdottomia toteuttaa: “[Kata] Tänään on Selkälokki-chat kello 17:n ja 18:n välillä.

Alkavaa aihepiiriä alustetaan sillalla, jossa luodaan sulava siirtymä aikaisemmasta ohjelmaosion uuteen. Sillan ensisijainen tarkoitus on luoda siirtymä, jossa ohjelman flow ei häiriinny. Lisäksi silta tarjoaa mielenkiintoa herättävän koukun, jossa kuulijan keskittyminen viedään ohjelmaosion alustukseen ja kuulija saa tärkeää tietoa, joka auttaa häntä orientoitumaan seuraavaan aihepiiriin: “[Marko] Mutta ikuisista pesteistä tulee mieleen, niin kenellä se ikuisin pesti on elävistä henkilöistä tällä hetkellä? [Kata] Niin, onko se Paavi sitten?”

Radiolähetyksessä kuulijoita kehoitetaan myös käyttämään muita Ylen kanavia, kuten nettisivuja ja Yle-sovellusta. Tällä tavoin lähetykseen ja siinä tapahtuvaan

tiedotukseen tuodaan mukaan muita elementtejä pelkän auditiivisen kokemuksen lisäksi. Tämä on esimerkki siitä, kuinka teknologia sallii radiolähetyksen tuksi monikanavaisen kokemuksen, jossa käytetään muita mediakanavia tiedon välittämisen apuna: “[Marko] Mutta tuolla meidän netissä ja Yle-sovelluksesta löytyy video Victorian tulemisesta, ja siellähän joku toimittaja kysyi heti Ruotsin euroviisuedustajasta. Kyllähän ’Vickan’ jos sä sallit tällaisen ilmaisun, niin nauroi tuolle kysymykselle.”

Parasosiaalisen suhteen ja kuulijoiden osallistamisen tukena radiolähetys sisältää viittauksia populaarikulttuuriin, johon lukuisa suomalainen kuulija voi samaistua. Tässä esimerkissä käytetään tunnettua “torille”-viittausta, joka liittyy Suomen menestykseen kansainvälisissä kilpailuissa: “[Marko] Kyllä, että mitä mieltä hän on sitten tuosta Ruotsin edustuskappaleesta, joka on Vöyryn poikien käsissä. [Kata] Niin, se on kuitenkin... Joo, torille.”

Juonnoissa kommentoidaan myös käsillä olevia asioita, kuten huhtikuussa vuonna 2025 tapahtunutta Ruotsin kruununprinsessa Victorian vierailua Suomessa. Tällä tavoin radio-ohjelma toimii tiedotuskanavana kansalaisille liittyen ajankohtaisiin teemoihin: “[Kata] No niin. Ruotsin kruununprinsessa Victoria siis on kahden päivän työvierailulla Suomessa. Eilen Victoria tapasi tasavallan presidentti Alexander Stubbin. Tänään vierailun aiheena on kokonaispuolustus ja kriisivalmius.”

3.1.3 Radio Suomen Päivän lähetys 24.4.2025

Radio Suomen Päivän lähetyksen 24.4.2025 juontajina toimivat toimittajat Aki Laine ja Marko Miettinen. Havaintona tässä kohtaa mainittakoon, että Radio Suomen Päivässä juontajat ovat saattaneet vaihtua lähetyksestä toiseen. Tämä voi vaikuttaa osaltaan negatiivisesti parasosiaalisen suhteen syntymiseen, jossa kuulijan on vaikeampaa luoda kuuntelijasuhde juontajiin näiden nopean vaihtuvuuden takia.

Mikäli Radio Suomen Päivää kuunteli pidempään, saattoi eri juontopareihin ajan saatossa kuitenkin tottua. Tämä voi olla jopa virkistävääkin vaihtelua radio-ohjelman kannalta.

Ohjelma alkaa jälleen perinteisellä päivämäärän ja viikonpäivän maininnalla. Lisäksi kommentoidaan tulevaa yhteiskunnallisesti merkittävää ajanjaksoa:

“[Marko] Erinomaista torstaita. 24. päivä toukokuuta. Se on vappuviikko ensi viikolla. Eikö ole? On joo, kyllä.”

Juonnossa kommentoidaan ilmaisua, jonka käyttäminen voi olla tabu: “[Aki] Mutta tunnin kuluttua esimerkiksi tässä lähetyksessä, koska aiheita on jälleen paljon, puhutaan nuukailusta. Vai oliko se niin, että sitä nuukailu-sanaa ei oikein haluttaisi. Antaako se vähän väärän klengin?”

Tällä vaikuttaa olevan kaksi tarkoitusta. Se sekä tekee juontajasta inhimillisen ja asettaa tämän kuulijan kanssa samalle tasolle, jossa hän ajattelee samankaltaisia asioita kuin kuulija saattaisi ajatella esimerkiksi kielenkäyttöön liittyen. Lisäksi mikäli kuulija pahoittaa mielensä tämänkaltaisen sanan käyttämisestä, katkelma on hyvä esimerkki niin sanotusta myönnytyksestä, jossa kuulijan kanssa tehdään sopu ja palataan samalle aallonpituudelle.

Kuulijaan samaistumiseen liittyen löytyy myös toinen esimerkki, kun kappaleen jälkeen juontajat fiilistelevät biisiä humoristiseen tapaan aivan kuin kuulija saattaisi fiilistellä kuultuaan kappaleen ystäviensä kanssa: “[Aki] Neljä Ruusua... [Marko] Jäätä vuoteeseen. Minulle tuli kylmät väreet. [Aki] Kuuntelit liian tarkkaan.”

Kuuntelijoita osallistetaan lähetyksen etenemiseen hyödyntäen WhatsApp-keskustelukanavaa. Tätä kommentoidaan lähetyksen juonnossa tiedottaen kuulijalle, että tällainen kanava löytyy. WhatsAppia käyttävät kuulijat otetaan myös osaksi lähetyksessä käytävää keskustelua: “[Aki] Nuukailuvinkkejä pyydettiin, koska nuukailusta puhutaan ja niitähän tänne WhatsAppiin tippu. Tässä on muun muassa... Aika moni muistelee asioita historiasta. Olin isoäitini hoivissa lapsena pienellä maatilalla. Ruokailuasiat pestiin niin, että lapset komennettiin

etäämmälle. Astiat pestiin kiehuvaassa vedessä puupihdeillä. Vedellä turvotettiin joulupossun jauhot.”

Tämä on yhtenevää Nurin, Anomin ja Iswadin (2023, 688) mainitseman seikan kanssa, että nykypäivänä radiojuonnoissa hyödynnetään perinteisen radiovastaanottimen lisäksi muita vuorovaikuttamisen kanavia.

3.2 Haastattelu Marko Miettisen kanssa

Tässä osiossa tarkastellaan havaintoja haastattelututkimuksesta Radio Suomen Päivää juontaneen toimittaja Marko Miettisen kanssa. Kuten edellisessä osiossa, jossa analysoitiin Radio Suomen Päivän kolmea lähetystä, on tarkoituksena pyrkiä yhdistämään haastattelututkimuksen sisältö teoreettiseen osuuteen ja tarkastella kriittisesti teorian ja käytännön vastaavuutta keskenään.

Haastattelun toteuttamista ja tutkimuksen onnistumista tarkastellaan kriittisesti analyysiosuudessa. Tässä osuudessa keskitytään edellä mainittuihin seikkoihin, eli teorian vastaavuuteen käytäntöön siirryttäessä.

Haastattelututkimus toteutettiin tapaamisena Miettisen kanssa Helsingin Pasilassa 4.9.2025. Tutkimuksessa kysyttiin kysymyksiä liittyen radion juontamiseen ja radiolähetysiin. Haastattelukysymykset olivat seuraavat:

1. Millä tavoin radiolähetyksessä seuraavaksi kuultava ohjelmaosuus tulee esitellä, jotta kuulija tietää, mitä seuraavaksi on luvassa?
2. Kuinka radiojuonto saadaan viemään mahdollisimman vähän aikaa lähetysvirtaradion rajatusta ohjelma-ajasta kommunikoiden edelleen oleelliset asiat kuuntelijalle?
3. Kuinka radiojuonnot voidaan optimoida siten, että ne kommunikoivat mahdollisimman selkeästi kuuntelijalle, mitä seuraavaksi on luvassa, mutta vie mahdollisimman vähän aikaa varsinaisilta ohjelmaosuuksilta?

4. Millä tavoin Radio Suomen Päivän luonne vaikuttaa sen juontoihin?
5. Millä tavoin suoran lähetysvirran luonne tulee ottaa huomioon juonnoissa? Miten ohjelmaa kuljetetaan juontojen avulla?
6. Millä tavoin juontajan tulee huomioida se ihminen, jolle hän puhuu?
7. Millä tavoin juontoihin voi lisätä viihdearvoa?
8. Millainen on Marko Miettisen historia Radio Suomen Päivän parissa?

Itse haastattelu poikkesi tästä ennalta määritellystä rungosta joissain määrin.

Marko Miettisen (2025) mukaan ohjelmaosuudet tulee esitellä luontevasti ja ”eteenpäin kallellaan” eli tulevaa kohti. Tämä on yhtenevää McLeishin (1994, 169–185) teoksen kanssa, josta käy ilmi, että radiojuonnon pääsääntöinen tehtävä on toimia ohjelman selkärankana ja huolehtia sen sujuvasta kulusta.

Radio Suomen Päivään liittyen Miettinen nostaa esiin myös persoonallisuuden ja henkilökohtaisuuden, jotta kosketuspinta juontajan ja kuulijan välille syntyy. Kuitenkin jos kyseessä on vakava aihe, Miettinen lisää, että juonnon tulee olla ”kuivempi”. Tämä on yhtenevää Gellerin (2011, 24–25, 219) teoksen kanssa, josta käy ilmi, että viihdepainotteisessa radiolähetyksessä juonnon tulisi olla persoonallisempi, kun taas ison uutistapahtuman aikana on tärkeää saada vain faktat kerrotuksi.

Miettinen (2025) tarkentaa ”eteenpäin kallellaan olemista” siten, että tulevia aiheita kohti mennään jollain tavalla, välttäen aiemman sisällön kertaamista ja väliin luomista. Miettisen mukaan ohjelman tulee olla koherentti kokonaisuus, jossa osiot ovat osa samaa lähetystä ja lähetysvirtaa. Myös tämä on yhtenevää liittyen McLeishin (1994) kuvaukseen siitä, minkälainen radiojuonnon kuuluu olla.

Ajanhallintaan ja radiojuontojen pituuden optimointiin Miettinen mainitsee löytyvän digitaalisia työkaluja, joita Radio Suomen Päivän juontajat hyödyntävät. Näiden lisäksi Miettisen mukaan juontajan tulee hallita niin sanottu backtiming-aika. Miettisen mukaan backtiming-aika tarkoittaa aikaa, joka on jäljellä ennen tiettyyn kellonaikaan, esimerkiksi tasatunnilla, alkavaan ohjelmaosuuteen.

Miettisen esimerkin mukaan kolme minuuttia ja 57 sekuntia kestävä musiikkikappale on osattava laittaa soimaan kellon ollessa 56 minuuttia ja kolme sekuntia vaille tasatunnin, jotta musiikkikappale päättyy tarkalleen haluttuun aikaan.

Miettisen (2025) mukaan juonnon saa viemään mahdollisimman vähän aikaa "selkärangalla". Tämä tarkoittaa hänen mukaansa ajanhallintaa. Tähän on hänen mukaansa olemassa selkeät työkalut. Myös backtiming-ajan tietäminen ja juontojen tähän sovittaminen ovat tärkeässä roolissa liittyen ajan hallintaan. Miettisen mukaan aikaa ei erikseen hallita, vaan tämä on osa "flow'ta". Juontajat siis improvisoivat riippuen jäljellä olevan ajan pituudesta.

Miettinen (2025) mainitsee haastattelussa uutiskolmion. Tämä tarkoittaa hänen mukaansa sitä, että juonnossa tärkeimmät asiat kerrotaan ensin. Tällä tavalla saadaan jätettyä tarvittaessa vähemmän oleellisia asioita pois. Joissain tilanteissa, joissa on käytettävissä enemmän aikaa, voidaan hänen mukaansa kuitenkin "kääntää uutiskolmio ylösalaisin" ja esitellä aihe pikkuhiljaa jättäen tärkein loppuun. Se, kumpaa taktiikkaa käytetään, määrittyy Miettisen mukaan käytettävissä olevan ajan mukaan.

Miettisen (2025) mukaan ohjelman luonne ei vaikuta radiojuontoihin. On kuitenkin tulkinnanvaraista, mitä Miettinen tällä tarkoittaa. Hänen mukaansa aihe kuitenkin vaikuttaa juontotyylisiin. Esimerkiksi jos aihe on rankka, raaka tai vaatii muuten vakavuutta, on juonto tehtävä tämän mukaisesti.

Miettisen (2025) mukaan henkilökohtaisia kokemuksia käsiteltävään aiheeseen liittyen voidaan tuoda epäsuorasti. Hänen mukaansa ei sanota suoraan "minun

mielestäni”, vaan mielipiteet voidaan tuoda esimerkiksi kysymyksen kautta juontoparille. Miettinen korostaa, että mielipiteitä ei koskaan ilmaista suoraan “minä”-muotoisesti.

Miettisen (2025) mukaan kuuntelijoiden provosoiminen on mahdollinen taktiikka varsinkin silloin, kun halutaan saada yleisö osallistumaan keskusteluun kommenttien kautta. Muiksi taktiikoiksi suhteen rakentamiseen kuulijoiden kanssa Miettinen mainitsee läsnäolon, kokemusten jakamisen ja yleisön viestien mainitsemisen osana juontoa.

Miettinen (2025) mainitsee kuulijan huomioonmenetelmänä myös perinteisen juonnon havainnollistamisen ikään kuin puhuisi yhdelle henkilölle, joka on yhtenevä seikka Gellerin (2011, 87, 111) kanssa. Hän kuitenkin kertoo itse puhuvansa “kädet laveasti”, kohdistamatta juontoa kenellekään. Hän perustelee sitä sillä, että mikäli kohdistaa juonnon tietylle henkilölle, tulee tällöin jättäneeksi jonkun muun huomioimatta. Tämä on poikkeavaa siitä, mitä Geller (2011) kertoo. Geller korostaa keskustelevaa juontotapaa ja yksittäisen kuuntelijan suhdetta juontajaan.

Miettisen (2025) mukaan juonnot ovat yhtä tärkeä elementti osana radio-ohjelmaa kuin asiasisältö ja musiikki. Hänen mukaansa radiojuonto on “ehkä tärkein elementti”. Mikäli juonto on tehty huonosti, se saa Miettisen mukaan osan kuulijakunnasta vaihtamaan kanavaa. Läsnäolo on Miettisen mukaan tärkeä seikka, jolla juonnosta tehdään hyvä. Hänen mukaansa juontajan täytyy omistaa tila ja olla sujut sen kanssa.

Miettisen (2025) mukaan juontaja voi keventää raskaan radio-ohjelman luonnetta lisäämällä väliin musiikkia ja tekemällä tämän ohessa musiikkijuonnon. Juontaja voi myös tuoda ääneensä keveyttä kirjaimellisesti hymyilemällä puhuessaan. Hänen mukaansa hymy kuuluu puheessa, vaikka se olisikin vain pakotettu fyysinen hymy.

Miettinen (2025) kertoo, että Radio Suomen Päivässä kuullut radiojuonnot ovat olleet lähtökohtaisesti aina käsikirjoitettuja. Hyvin käsikirjoitetuista juonnoista

pystytään myös Miettisen mukaan poikkeamaan hyvin, mikä antaa tilaa improvi-soinnille. Miettinen antaa ymmärtää, että juontojen käsikirjoittajina saattavat toi-mia juontajien lisäksi myös muut Radio Suomen Päivän parissa työskentelevät toimittajat.

4 Analyysi

Tässä osiossa yhdistetään teoreettinen viitekehys tutkimuksessa tehtyihin ha-vaintoihin ja pyritään tuottamaan vastaus opinnäytetyön tutkimuskysymykseen ”kuinka radiojuonnot optimoidaan kommunikoimaan tarvittava tieto kuulijalle ra-jatun ajan sisällä?”.

Analyysin välineenä hyödynnetään diskurssianalyysiä, joka esitellään seuraa-vassa osiossa. Tarkoituksena on tarkastella myös sitä, kuinka diskurssianalyysi yhdistyy kommunikaatioon. Valitun diskurssianalyysin viitekehys sisältää kolme eri tasoa: tekstuaalinen taso, diskursiivinen konteksti ja sosiaalinen käytäntö.

Nämä tasot sidotaan kommunikaation teoriaan eli siihen, kuinka kommunikaatiota voidaan edesauttaa näillä kolmella eri tasolla. Tämän jälkeen tutkimusma-teriaali analysoidaan ja pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen.

4.1 Diskurssianalyysi kommunikaatioon liittyen

Diskurssianalyysi on tutkimusala, joka on kiinnostunut tarkastelemaan, mitä kie-lellä tehdään, sekä kielen linkittymistä yhteiskunnallisiin ja sosiaalisiin rakentei-siin. Diskurssianalyysi on empiirinen luonnollisen kielen analyysitapa. Sen tar-kastelun kohteena ei ole niinkään se mitä sanotaan, vaan ennemminkin miten se sanotaan. (Pälli & Lillqvist 2020, 374).

Diskurssianalyysi kehitettiin alun perin tarkastelemaan sana- ja lausetasoa laa-jempaa diskurssin tasoa, eli lausetta tai virkettä laajempaa kokonaisuutta. (Pälli & Lillqvist 2020, 375.)

Nykyisin diskurssianalyysiä käytetään kuitenkin tarkastelemaan kielenkäytön ja sosiaalisen toiminnan vuorovaikutusta keskenään. Sen tavoite on ensisijaisesti ymmärtää, mitä kielen avulla pyritään tekemään ja millaiseen sosiaaliseen kontekstiin se yhdistyy. (Pälli & Lillqvist 2020, 375.)

Diskurssianalyysi ei ole yksi yhtenäinen tutkimusmetodi, vaan pikemminkin tutkimuksen orientaatio. Tämän vuoksi on syytä määritellä tarkemmin aineistoon ja tutkimuksen tavoitteisiin sopiva tarkempi analyysimetodi. (Pälli & Lillqvist 2020, 375.)

Teoreettiseen viitekehukseen nojaten voidaan todeta, että kommunikaatioon radiojuontojen kontekstissa vaikuttaa kielellisen sisällön (eli aivan kuin kirjoitetun sisällön) lisäksi myös radiojuontajien suhde kuulijaan, juontajien äänenkäyttö ja energia, osuuksien linkittäminen ajankohtaisiin aiheisiin ja yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä muiden viestintäkanavien hyödyntäminen kuulijan osallistamisen välineenä, kuten esimerkiksi WhatsAppin, jonka kautta kuulijakunta voidaan ottaa osaksi keskustelua.

Onkin erityisen tärkeää havaita, että pelkkä kielen tarkastelu ei riitä vastaamaan tutkimuskysymykseen, vaan analyysiin tulee ottaa osaksi myös muut vaikuttavat tekijät.

Tämän vuoksi opinnäytetyön analyysimetodiksi on valittu Faircloughin (2010, 132–133) kolmen ulottuvuuden mallin (alkuperäiskielellä three-dimensional method of discourse analysis). Tämän metodin mukaisesti syvennyttään analysoimaan tutkimusaineistoa kolmella eri tasolla, jotka analysoivat kielen lisäksi muita kommunikaatioon vaikuttavia tekijöitä.

1. Tekstuaalinen taso, eli kielen konkreettiset piirteet, kuten sanavalinnat, lauserakenteet, äänenpaino ja rytmi.
2. Diskursiivinen käytäntö, eli kuinka kieltä tuotetaan, kulutetaan ja levitetään eri konteksteissa.

3. Sosiaalinen käytäntö, eli laajempi yhteiskunnallinen tai kulttuurinen kehys, joka ohjaa kielenkäyttöä ja merkitysten muodostumista.

Kommunikaatioon vaikuttavia piirteitä voidaan tunnistaa kaikista kolmesta Faircloughin (2010) määrittelemästä ulottuvuudesta. (Taulukko 1.)

Tekstuaalisella tasolla tämä on konkreettisesti se mitä sanotaan, eli välitetty informaatio, sanavalinnat ja lauserakenteet. Tällä tasolla merkittävää on myös se, kuinka suuri osa puheesta on informaation kommunikaatiota ja kuinka suuri osa siitä on muita tarkoituksia palvelevaa, esimerkiksi viihdearvoa tuottavaa.

Diskursiivisen käytännön tasolla voidaan keskittyä tuotantoteknisiin seikkoihin eli siihen, kuinka lähetysvirtaradio formaattina vaikuttaa kommunikaation tehokkuuteen ja mahdollisuuksiin sekä rajoitteisiin kommunikoida asioita. On myös tarkasteltavissa, kuinka nämä rajoitteet on otettu huomioon radiojuonnoissa.

Sosiaalisen käytännön tasolla tarkastellaan sitä, kuinka totutut tavat, sosiaaliset ja opitut odotukset sekä parasosiaalinen suhde vaikuttavat kommunikaatioon.

4.2 Aineiston analyysi

Analyysin viitekehyksenä käytetään aiemmin esiteltyä Faircloughin (2010) kehittämää kolmen ulottuvuuden mallia. Analyysi jaotellaan näin kolmeen alaosiin: tekstuaalinen analyysi, diskursiivisen käytännön analyysi sekä sosiaalisen käytännön analyysi.

Tekstuaalisessa analyysissä tarkennutaan tarkastelemaan radiojuontojen sanavalintoja, lauserakenteita ja rytmiä. Diskursiivisen käytännön tasolla analysoidaan kuinka radio-ohjelmien tuotanto- ja kulutustavat vaikuttavat informaation kommunikaatioon ja radiojuontojen sisältöön. Sosiaalisen käytännön tasolla tutkitaan sitä, kuinka radion yhteiskunnallinen merkitys ja kulttuurinen kehys vaikuttavat kielenkäytön valintaan ja juontojen rakenteeseen.

Kaikki tasot sidotaan kommunikaation tehokkuuteen, ja näin pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen.

4.2.1 Tekstuaalinen analyysi

Keskeinen havainto on, että radiojuonnoissa on tyypillistä sitoa ohjelmaosiot tiettyyn kellonaikaan. Esimerkiksi heti Radio Suomen Päivän lähetyksen 15.4.2025 alussa kerrottiin sillä hetkellä vallinnut kellonaika, joka oli 10.03.

Samassa lähetyksessä toimittaja Marko Miettinen sanoo: ”Tuossa puolelta on vuorossa alueelliset uutiset. Sitten uutisten jälkeen pohditaan vähän, että mihin vaikuttaa poliisilakko, joka on siis alkanut tänään.” Saman lähetyksen aikana myös toimittaja Mira Stenström sanoo: ”Seuraavat alueuutiset jälleen tunnin, vajaan tunnin kuluttua.”

Molemmissa tilanteissa lähetyksessä tähdättiin kohti tulevaa kellonaikaa ja tulevaa ohjelmaosiota.

Ilmiö johtunee osin siitä, että radio-ohjelman yhteydessä ei kyetä esittämään kuulijalle visuaalisia elementtejä, kuten aikatauluja tai muita visuaalisesti havainnollistavia apuvälineitä. Tämän sijaan visuaalinen hahmotus tapahtuu kuulijan pään sisällä perustuen auditiivisesti esitettyyn informaatioon, jolloin kokonaisuuden hahmotus on täysin kuulijan hahmotuskyvyn sekä kommunikaation selkeyden varassa.

Analysoiduissa radiojuonnoissa on paljon informatiivista sisältöä suhteessa viihteelliseen sisältöön.

Kuulijan tarvitsema puhdas informaatio on paketoitu viihteellisten sanavalintojen ja lauseiden sekaan, mikä lisää juonnon viihdearvoa ja samaistuttavuutta sekä näin ollen kuulijan mielenkiintoa keskittyä radiojuonnossa käsiteltäviin asioihin. Tällaisia sanavalintoja ovat esimerkiksi positiivisvivahteiset ”erinomaista” ja ”parahinta”.

Esimerkiksi Radio Suomen Päivän lähetyksessä 23.4.2025 toimittaja Kata Salaspuro sanoo: ”Mitä parahinta keskiviikkoa, se on 23.4. Nyt voi lopettaa jännittämisen, nimittäin Seela-selkälokki on eilen iltapäivällä saapunut Kaskisiin kotiin.”

Analysoiduissa radiojuonnoissa toistuu paljon keskusteleva ja rempseä kielenkäyttö, joka muistuttaa ystävien välistä keskustelua. Tällä voi olla kommunikatiota edesauttavia vaikutuksia, joita tarkastellaan lähemmin sosiaalisen käytännön tasolla.

Esimerkiksi Radio Suomen Päivän lähetyksessä 23.4.2025 toimittajat Kata Salaspuro ja Marko Miettinen pohtivat pitkäkestoisimpia ammatteja. Miettinen aloittaa: ”Mutta ikuisista pesteistä tulee mieleen, niin kenellä se ikuisin pesti on elävistä henkilöistä tällä hetkellä?” Salaspuro jatkaa: ”Niin, onko se Paavi sitten?”

Kuulija saattoi tuntea olevansa osa tätä keskustelua, koska kysymys jäi molempien juontajien toimesta auki. Kuulijalle jäi mahdollisuus pohtia asiaa myös itse.

4.2.2 Diskursiivisen käytännön analyysi

Diskursiivisen käytännön tasolla syvennyttään analysoimaan sitä, kuinka lähetysvirtaradio formaattina vaikuttaa asioiden kommunikaatioon ja juontojen luomiseen.

Radiojuonnoille on tyypillistä se, että ne on käsikirjoitettu etukäteen. Tällä varmistetaan, että juonnoissa kommunikoidaan kaikki tärkeät asiat ja että juonnot ovat myös luonteeltaan viihteellisiä, eli kuulijan mielenkiinto pysyy yllä läpi juonnon. Radiojuontajat eivät siis improvisoi ja keksi radiojuontoja lennosta, vaan lukevat ne käsikirjoituksesta. (Journalism University 2023.)

Radiojuonnon kohdistamiseen kuulijalle ja yleisön huomioimiseen liittyen havaitaan, että teoreettisessa viitekehyksessä ja tutkimuksessa tehdyt havainnot ovat ristiriitaiset keskenään. Gellerin (2011, 87, 111) mukaan radiojuonto tulisi kohdistaa yksittäiselle kuulijalle, kun taas Radio Suomen Päivää juontanut toimittaja

Marko Miettinen (2025) kertoo puhuvansa yleisölle kädet laveasti kuin Jeesus konsanaan, kohdistamatta juontoa kenellekään yksittäiselle henkilölle.

Hypoteesi on, että ristiriitaa teorian ja käytännön välillä ei ole, ja poikkeavuus on selitettävissä sillä, mitä kukin taho oikeastaan tarkoittaa tällä. Teoreettisessa viitekehysessä puhutaan juonnon kohdistamisesta tietylle henkilölle, jotta kuulija tuodaan ikään kuin ”ylimääräiseksi” henkilöksi osana radiojuontajien keskustelua. Tässä viitataan puhetyyliin. Sen sijaan, että puhutaan suurelle yleisölle, puhutaan vain yhdelle henkilölle eli kuulijalle. Tämä liittyyneen kulttuuriin, kieleen ja puhetapaan. Geller, joka on amerikkalainen, nojautuu sikäläiseen tapaan puhua radiossa. Siellä suoraan kuulijalle puhuminen on tavallista. Suomessa ja suomaksi voi kuulostaa oudolta ”sinutella” kuulijaa.

Kun Miettinen (2025) puhuu kädet laveasti puhumisesta, hän tarkoittaa tällä sisällön kohdistamista tietyn henkilön kiinnostuksen kohteiden ja kommunikointotavan mukaisesti. Radiojuontajan on siis puhuttava tarpeeksi yleisellä tavalla ja täten samaistuttava mahdollisimman moneen kuulijaan ilman, että poissulkee osan ihmisistä esittämällä esimerkiksi polarisoivia mielipiteitä tai muita kuulijakunnan kahtia jakavia asioita.

Esimerkiksi Radio Suomen Päivän lähetyksessä 15.4.2025 Miettinen sanoo: ”Hei, Ukrainaan tavoitellaan aselepoa tämän kuun loppuun mennessä, mutta samalla siis Venäjä on jatkanut iskuja Ukrainaan ja vielä kaiken lisäksi siviilikoh-teisiin. Sunnuntaina tuo Venäjän ohjusisku Sumyn kaupunkiin tappoi yli 30 ihmistä, ja yli 100 haavoittui.” Toimittaja Mira Stenström jatkaa: ”Kiovasta raportoi seuraavaksi ulkomaantoimittajamme Justas Stasevskij.”

Miettinen kertoo, mitä on tapahtunut, eikä jatka aihetta omilla mielipiteillään. Hän ei myöskään kohdistu juontoa yksittäiselle kuulijalle, vaikka sanookin aluksi ”hei”, jolloin kuulijan huomio häneen todennäköisesti kiinnittyy.

Tämä ilmiö liittyyneen siihen, että radio-ohjelmat ovat formaattina tarkoitettu suurelle kuulijakunnalle. Toisin kuin esimerkiksi podcasteissa, joissa kuulijakunnan

rajaus voi olla hyvin suppea, johtuen esimerkiksi sen aihevalinnoista ja sen saavutettavuudesta internetin välityksellä, radio-ohjelmat lähetetään niin internetin kuin radioverkonkin kautta, jolloin saavutettavissa oleva kuulijakunta on laajempi ja näin ollen sisällön on oltava yleistettävämpää.

Miettisen (2025) haastattelussa myös ilmeni, että backtiming-ajan avulla radiojuontajat hallitsevat jäljellä olevaa aikaa. Välillä tätä aikaa on enemmän, jolloin informaation yhteyteen lisätään muuta aikaa kuluttavaa sisältöä, kuten keskustelua. Toisaalta, jos aikaa on vähän, voidaan informaatio karsia minimiin ja kommunikoida vain kuulijan kannalta tärkein sisältö. Backtiming-aika on erityisesti lähetysvirtaradiolle tyypillinen työkalu, jolla hallitaan ajankäyttöä ja pidetään huolta siitä, että juontoihin kuluu juuri niille määrätty aika eikä enempää tai vähempää.

4.2.3 Sosiaalisen käytännön analyysi

Parasosiaalisen suhteen luominen kuulijaan on tärkeässä roolissa kommunikaatioon liittyen. Kun kuulijalle on muodostunut parasosiaalinen suhde radiojuontajaan tai -juontajiin, on tämän helpompaa omaksua heidän kommunikoimiin asioita pienemmällä vaivannäöllä. (Tukachinsky, Walter & Saucier 2020, 868–894.)

Radio Suomen Päivän lähetyksissä juonnon pääpainona on tiedon välittäminen. Esimerkkilähetyksissä tietoa välitettiin kuitenkin rennon keskustelun ohessa, mikä todennäköisesti edesauttoi parasosiaalisen suhteen syntymistä ja siten tiedon omaksumista.

Esimerkiksi Radio Suomen Päivän lähetyksessä 15.4.2025 toimittajat Marko Miettinen ja Mira Stenström aloittelevat lähetystä välittämällä perustiedon päivämäärästä ihmetellen samalla ajankulkua. Miettinen aloittaa: ”Erinomaista tiistaita. Se on kuukausi puolessa välissä. Eikös se ole jo 15. päivä? Noin suurin piirtein.” Stenström jatkaa: ”Niitä maita. Näin se kuule aika juoksee hirveätä kyytiä.”

On myös pohdinnanvaraista, voisiko radiolähetyksessä esittää mielipiteitä sulkematta yhtäkään kuulijaa keskustelun ulkopuolelle esimerkiksi siten, että toinen juontajista valitsee yhden puolen, kun taas toinen juontajista valitsee vastapuolen, ja näin osallistetaan kaikki mielipiteet osaksi radiolähetystä.

Radiolähetykset hyödyntävät myös yhä enemmän uusia teknologioita, kuten internetiä ja siellä sijaitsevaa sosiaalista mediaa. Näin ollen on syytä pohtia, pätevätkö perinteiseen radioon perustuvat periaatteet enää internetin aikakaudella. Internetin avulla radio-ohjelmalla voidaan todennäköisesti saavuttaa yhtä suuri kuulijakunta kuin muilla internetin välityksellä levitettävillä medioilla.

Taulukko 1. Opinnäytetyötä varten litteroituja Radio Suomen Päivän juontoja ja niiden analysointia.

Juonto	Maininnat merkityksestä kommunikaatiolle		
	Tekstuaalinen taso	Diskursiivinen käytäntö	Sosiaalinen käytäntö
"Radio Suomen Päivä alkaa. Kello on 10.03. Studioissa ovat Marko Miettinen ja Mira Stenström. Hyvää tiistaita."	Radio-ohjelman nimi, kellonaika, mainitaan juontajien nimet ja viikonpäivä.	Tyypillinen käsikirjoitus radio-ohjelman alulle.	Luodaan parasosiaaliselle suhteelle pohja esittelemällä juontajat nimeltä.
"[Marko] Erinomaista tiistaita. Se on kuukausi puolessa välissä. Eikö se ole jo 15. päivä? Noin suurin piirtein. [Mira] Niitä maita. Näin se kuule aika juoksee hirveätä kyytiä."	Viikonpäivän maininta, päivämäärän maininta.		Parasosiaalista suhdetta luodaan keskustelevalle ja tuttavallisella tyylillä.
"[Marko] ...Kun otettiin tämä 15. niin mitäpä 15 vuotta sitten maailmassa tapahtui, muistatko yhtään? [Mira] Nyt täytyy sanoa, että lyö tyhjää. Sen huomaa nimittäin esimerkiksi tässä työssä, että kun tapahtuu hirveästi asioita, niin sitten ei välttämättä muista vuosia. Hyvä, jos muistaa edellistä viikkoa saati edellistä kuukautta. Mitä tapahtui 15 vuotta sitten?"	Lukua 15 käytetään siltana uuteen aiheeseen. Keskustelevalle tyylillä sisältää viihdearvoa, joka lisää kuulijan mielenkiintoa ja auttaa tätä keskittymään kommunikoitavaan asiaan.		Parasosiaalista suhdetta luodaan keskustelevalle ja tuttavallisella tyylillä.
"[Marko] Tänään Radio Suomen Päivässä meitä puhuttaa monikin mielenkiintoinen asia." "[Marko] Kohta puhutaan Ukrainan tilanteesta."	Maininta ohjelman nimestä. Kerrotaan mitä tapahtuu seuraavaksi.		
"[Marko] Hei, Ukrainaan tavoitellaan aselepoa tämän kuun loppuun mennessä, mutta samalla siis Venäjä on jatkanut iskuja Ukrainaan ja vielä kaiken lisäksi siviilikohteisiin. Sunnuntaina tuo Venäjän ohjusisku Sumyn kaupunkiin tappoi yli 30 ihmistä ja yli 100 haavoittui. [Mira] Kiovasta raportoi seuraavaksi ulkomaan-toimittajamme Justas Stasevskij."	Kerrotaan mitä on tapahtunut. Käytetään lukuja kuvaamaan tapahtumia. Kerrotaan mitä radio-lähetyksessä tulee seuraavaksi tapahtumaan.	Radion formaatissa luvut auttavat kuulijaa havainnollistamaan ja luomaan mielikuvan raportoidusta asiasta.	Raportoitu asia on kerrottu länsimaalaisesta näkökulmasta. Se resonoi länsimaalaisen yhteiskunnan kollektiivisen identiteetin kanssa, auttaen tiedon hyväksymisessä.
"[Marko] Tuossa puolelta on vuorossa alueelliset uutiset. Sitten uutisten jälkeen pohditaan vähän, että mihin vaikuttaa poliisilakko, joka on siis alkanut tänään."	Kerrotaan mitä on seuraavaksi luvassa, viitaten vielä siihen mitä tämän jälkeen tapahtuu.		Aiheena on yhteiskunnallisesti merkittävä aihe, eli poliisilakko.
"[Mira] Seuraavat alueuutiset jälleen tunnin, vajaan tunnin kuluttua."	Kerrotaan milloin uutiset ovat seuraavan kerran.	Tyypillinen käsikirjoitus uutisten päättymiselle.	

5 Yhteenveto

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin radiojuontojen informatiivista sisältöä ja pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen ”kuinka radiojuonnot optimoidaan kommunikoimaan tarvittava tieto kuulijalle rajatun ajan sisällä?”. Samalla on tarkasteltu sitä, miten juonnot huomioivat radiolähetysten rajallisen ajan ja minimoivat informaation esittämiseen kuluvan ajankäytön.

Opinnäytetyö aloitettiin tarkastelemalla teoreettista viitekehystä radio-ohjelmien ja radiojuontojen ympärillä. Myös radio-ohjelmien ja -juontojen historiaa tutkittiin.

Kirjallisuuskatsauksessa havaittiin, että radio-ohjelmat syntyivät teknologisen kehityksen tuloksena, kun radioteknologia kehittyi ja mahdollisti radiovastaanotimet jokaisen kotitalouden saataville. Radio oli sen synnystä lähtien ensimmäinen langaton massamedia.

Radio on lähtökohtaisesti reaaliaikaan sidottu media. Tämä tarkoittaa sitä, että lähetettävä sisältö tuotetaan reaaliajassa, ja se on sidottu käytettävissä olevaan aikaan. Näin ollen aika on radio-ohjelman perustavanlaatuinen rajoittava resurssi, jonka käyttöä täytyy optimoida erilaisin menetelmin.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten tätä ajankäyttöä voidaan optimoida, kuitenkin kommunikoiden oleellinen informaatio kuulijalle.

Tätä tutkittiin kahden eri tutkimuksen avulla: analysoimalla kolmea Radio Suomen Päivän lähetystä ja yhdistämällä havainnot teoreettiseen viitekehukseen. Näin tarkasteltiin, miten sisällön kommunikaatio ja ajankäyttö tapahtuvat käytännössä. Tästä tehty analyysi oli laadultaan diskurssianalyysiä, jossa tarkasteltiin kielen ja eleiden vaikutusta informaation välittämiseen ja suhteen syntymiseen kuulijan ja juontajien välille.

Tämän lisäksi toteutettiin haastattelututkimus Radio Suomen Päivää juontaneen toimittaja Marko Miettisen kanssa. Haastattelututkimuksen tavoitteena oli tar-

kastella, mitä radiota ammatikseen juontanut henkilö ajattelee tutkimuskysymykseen liittyen, ja pääsääntöisesti tukea kolmen lähetyksen analyysiin liittyvissä pohdinnoissa ja tulkinnoissa.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että kommunikaatio radion välityksellä on muutakin kuin pelkästään verbaalista kommunikaatiota ja informaation optimointia. Kommunikaatio kuulijan ja juontajien välillä on ikään kuin aito ihmissuhde, ja siihen yhdistyy paljon ihmissuhteisiin liittyvää psykologiaa. Tästä merkittävimpana mainittakoon parasosiaalinen suhde juontajien ja kuulijan välillä.

Ensimmäinen opinnäytetyön toissijaisista tutkimuskysymyksistä oli ”mitkä tekijät vaikuttavat juonnon kommunikaation tehokkuuteen?”. Havaittiin, että radiojuonnon kommunikaation tehokkuutta voidaan lisätä viihdearvoa kasvattamalla, joka lisää kuulijan mielenkiintoa edesauttaen informaation välittymistä.

Radio Suomen Päivän lähetyksessä 24.4.2025 toimittajat Aki Laine ja Marko Miettinen kommentoivat humoristiseen sävyyn lähetyksessä juuri sointua Neljä Ruusua -yhtyeen Juppihippipunkkari-kappaletta. Miettinen sanoi saaneensa kappaaleesta kylmät väreet, johon Laine vastasi, että Miettinen kuunteli sitä liian tarkkaan.

Kappaleen olisi voinut kuitata päättyneeksi kertomalla vain asianmukaisesti sen nimi ja esittäjä, mutta tällä tavoin kuulija saattoi virnuilla juontajakaksikon väliselle vitsailulle. Viihdearvoa oli kasvatettu, ja lähetyksessä soinut kappale jäi varmasti mieleen.

Kasvattamalla radiojuonnon viihdearvoa voidaan argumentoida, että puhtaasti viestintään ja informaation välittämiseen kuluva aika pienenee, sillä se on sekoitettu sisältöön, joka tuottaa myös viihdearvoa.

Näin ollen kommunikaation optimointiin liittyy suhteen luominen ja sen ylläpitäminen. Juontajien tehtävänä on tuoda kuulija ”kolmanneksi osapuoleksi” keskusteluun ja rakentaa illuusio tämän osallistumisesta keskusteluun.

Parasosiaalinen suhde vaikuttaa olevan tärkeä aspekti informaation välittämiseen ja tiedon sisäistämisen mahdollistamiseksi. Kuulija, jolla ei ole parasosiaalista suhdetta juontajiin, saattaa suhtautua sisältöön kielteisesti, tai informaatio ei hänelle välity.

Tutkimusaineiston perusteella Radio Suomen Päivän lähetyksissä parasosiaalinen suhde rakentuu keskustelevalle ja tuttavallisella juontotyylillä. Juontajat saavat lähetyksen kuulostamaan siltä kuin he olisivat kuulijan kanssa kahvilassa keskustelemassa.

Esimerkiksi Radio Suomen Päivän lähetyksessä 15.4.2025 toimittajat Marko Miettinen ja Mira Stenström kertovat aluksi vallitsevan päivämäärän, joka on huhtikuun 15. päivä. He toteavat kuukauden olevan jo puolessa välissä. Tämän jälkeen he pysähtyvät tarkemmin ajankulun ja luvun 15 äärelle, ja alkavatkin pohtia, että mitä tapahtui 15 vuotta sitten.

Tällainen ajatusketju voisi aivan yhtä hyvin tapahtua kahvitellessa kavereiden kanssa.

Toinen toissijaisista tutkimuskysymyksistä oli “kuinka tiedon kommunikaatio saadaan minimoitua viemään mahdollisimman vähän aikaa lähetysvirtaradion rajatusta ohjelma-ajasta?”. Tähän merkittävin työkalu on ajankäytön hallinta backtiming-ajan avulla, joka mahdollistaa käytettävissä olevan ajan hallinnan ja tarpeen mukaan informaation tiivistämisen lyhyemmäksi. Myös uutiskolmion avulla juontojen sisältöjä voidaan tarvittaessa tiivistää tai laajentaa käytettävissä olevan ajan mukaan.

Lisäksi aikaa voidaan hallita radiojuontojen käsikirjoituksella, joka poistaa tarpeen improvisoida kommunikoitu sisältö hetkessä. Toimittaja Marko Miettisen haastattelun aikana kävi kuitenkin ilmi, että hyvin käsikirjoitetuista juonnoista voidaan poiketa. Juuri tässä yhteydessä uutiskolmion avulla voidaan tarvittaessa tiivistää käsikirjoitettuja juontoja.

Kuinka radiojuonnot optimoidaan kommunikoimaan tarvittava tieto kuulijalle rajatun ajan sisällä? Tutkimusaineiston perusteella se tapahtuu ”selkärangalla”. Tämä tarkoittaa Miettisen mukaan ennen kaikkea ajanhallintaa, mutta sen lisäksi on ymmärrettävä olla tilanteessa läsnä ja juonnon sisällön kanssa kallellaan eteenpäin. Silloin tarvittava tieto välittyy luontevasti ja ajallaan.

Tällä opinnäytetyöllä on ollut henkilökohtaisen ammatillisen oppimisen kannalta merkittävä positiivinen vaikutus. Se on pakottanut pohtimaan radiojuontojen käsitteistä, ajanhallintaa ja sisällön rakentamista kriittisesti. Opinnäytetyöhön tallentui myös suomalaista radiohistoriaa, sillä Radio Suomen Päivä viimeinen lähetys kuultiin 29.8.2025.

Tässä opinnäytetyössä pyrittiin käyttämään akateemisia ja vertaisarvioituja lähteitä. Tämä ei kuitenkaan ollut kaikissa tilanteissa mahdollista johtuen media-alan luonteesta, jossa tieto on asiantuntijuudella eikä empiirisellä tutkimuksella hankittu. Tämän takia merkittävä osa tiedosta koostuu asiantuntijalausunnoista, joka voi heikentää tiedon luotettavuutta. Toisaalta tämä opinnäytetyö on ollut omiaan tuomaan alan osaajilla olevaa tietoa esiin.

Diskurssianalyysi ja kolmitasoinen malli (Fairclough 2010) ovat sopiva analyysityökalu aineiston tarkasteluun. On kuitenkin huomattavaa, että mallia sovellettiin tutkimuksen tarpeisiin, ja tämän vuoksi se toimi enemmän suuntaa antavana viitekehyksenä kuin täsmällisenä analyysin välineenä.

Opinnäytetyö tarjoaa analyysin siitä, mitä asioita tulee huomioida radiojuontojen kommunikaatiossa. Tulokset voivat olla sovellettavissa muihin kommunikaation alalajeihin, mutta rajatussa määrin. Tämä analyysi pätee erityisesti lähetysvirtaradioon valtakunnallisesti merkittävän radiokanavan kontekstissa. Eroavaisuuksia voi löytyä esimerkiksi podcasteihin ja pienempiin tai viihdearvoon keskittyviin radiokanaviin verrattaessa.

Lähteet

Fairclough, Norman. 2010. Critical discourse analysis: The critical study of language. 2. painos. London & New York: Longman Group Limited.

Geller, Valerie. 2011. Beyond powerful radio: A communicator's guide to the internet age—News, talk, information & personality. 2. painos. New York: Focal Press.

Harliantara, Harliantara, Wardiana Sjucho Dian, Wahyunto, Eko & Nindhasari, Harlita. 2025. The evolution of radio broadcasters' roles in the dynamic digital media landscape. Academic Journal of Interdisciplinary Studies. Saatavilla: https://www.researchgate.net/publication/390798377_The_Evolution_of_Radio_Broadcasters%27_Roles_in_the_Dynamic_Digital_Media_Landscape (linkki tarkistettu 10.1.2026).

Horton, Donald & Wohl, R. Richard. 1956. Mass communication and para-social interaction: Observations on intimacy at a distance. *Psychiatry*, 19(3), 215–229. DOI: 10.1080/00332747.1956.11023049.

Hovland, Carl I. & Weiss, Walter. 1951. The influence of source credibility on communication effectiveness. *Public Opinion Quarterly*, Winter 1951–1952, 635–650.

Journalism University 2023. Crafting the perfect radio script: Guidelines for presenters. Verkkosivu. Saatavilla: <https://journalism.university/broadcast-and-online-journalism/crafting-perfect-radio-script-presenters/> (linkki tarkistettu 12.11.2025).

Karisto, Hannu. 2005. Radio-ohjelman, erityisesti radiodokumentin tekeminen uudessa radiokulttuurissa. Verkkosivu. Saatavilla: http://www.aanipaa.tamk.fi/doku_3.htm (linkki tarkistettu 12.11.2025).

McLeish, Robert. 1994. Radio production. 3. painos. Oxford: Focal Press.

Nur, Yanti Rahmi, Anom, Erman & Iswadi, Iswadi. 2023. Communication strategy of broadcaster through visual radio broadcasting. *Jurnal Penelitian Pendidikan IPA*, 9(9), 687–697. DOI: 10.29303/jppipa.v9i9.4095.

Pälli, Pekka & Lillqvist, Ella. 2020. Diskurssianalyysi. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Konstenius, M. Miestamo, U. Nikanne & K. Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I–IV* (s. 374–411). Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1457. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. DOI: 10.21435/skst.1457.

Skretvedt, Randy & Sterling, Christopher H. 2025. Radio. *Encyclopaedia Britannica*. Verkkosivu. Saatavilla: <https://www.britannica.com/topic/radio> (linkki tarkistettu 12.11.2025).

Tukachinsky, Riva H., Walter, Nathan & Saucier, Camille J. 2020. Antecedents and effects of parasocial relationships: A meta-analysis. *Journal of Communication*, 70, 868–894. DOI: 10.1093/joc/jqaa034.